

- Ingredienser
- Instruktioner
- Gennemførelse
- Udbytte

Opskrifter til at håndtere mange grise i kuldet

Vivi Aarestrup Moustsen m.fl.

So-seminar 19. marts 2024

STØTTET AF

Svineafgiftsfonden

SEGES
INNOVATION

Opskrifter – ingredienser, udførelse, tilberedningstid

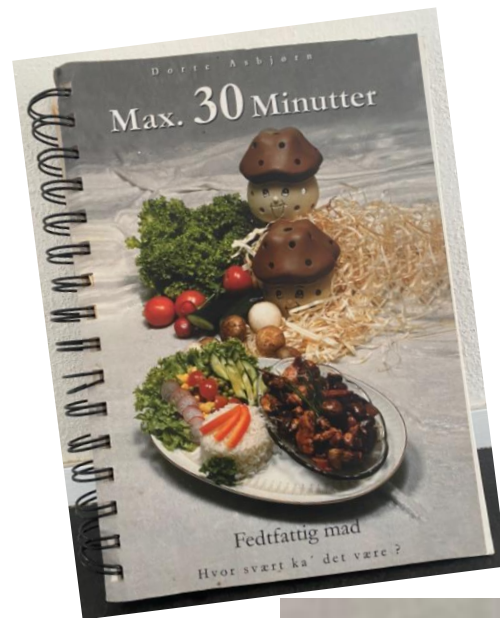
- *Fødselsovervågning – Thomas*
- Varme ved fødsel – Lisbeth Ulrich Hansen
- Råmælk
  - Kvalitet – Dorthe Poulsgaard m.fl.
  - Mængde og adgang
- Mælk
  - Antal patter og plads
  - Patter - Flemming Thorup
- Supplerende mælk

Varme

- Varme øger overlevelsen
- Varmemåtter – lovende resultater på vej
  - Indkøb, strøm, håndtering og rengøring
- Keep it simple

Hvor svært ka' det være ?

Råmælkskvalitet

Råmælksmængde

- Søer producerer mere råmælk (fra 5,3 kg/so til 6,9 kg/so (13 år))
  - Stigning i kuldstørrelse -> mindre råmælk per gris
  - Mængde per gris er reduceret fra 438 til 322 g/pattegris
  - Optag af 200-300 g råmælk reducerer pattegrisedødelighed med ca. 55%
    - Der er fortsat råmælk til alle pattegrise – hvis råmælken fordeles lige mellem dem

Ammesøer er kendt og fungerer

- Meddelelse nr. 585 (2002)
  - 13 grise eller 11 grise i kuldet
    - Lavere fravænningsvægt ved 13 i forhold til 11 grise
- Meddelelse nr. 700 (2005)
  - Et- eller to-trins ammesøer
    - Bedre fravænningsvægt og lavere dødelighed ved grise ved to-trins i forhold til ved et-trins ammesøer.
  - Tidligt fravænnede grise
    - Mangler 250 gram pr. gris i fravænningsvægt for hver dag de fravænnedes før forventet.

2. MAJ 2005

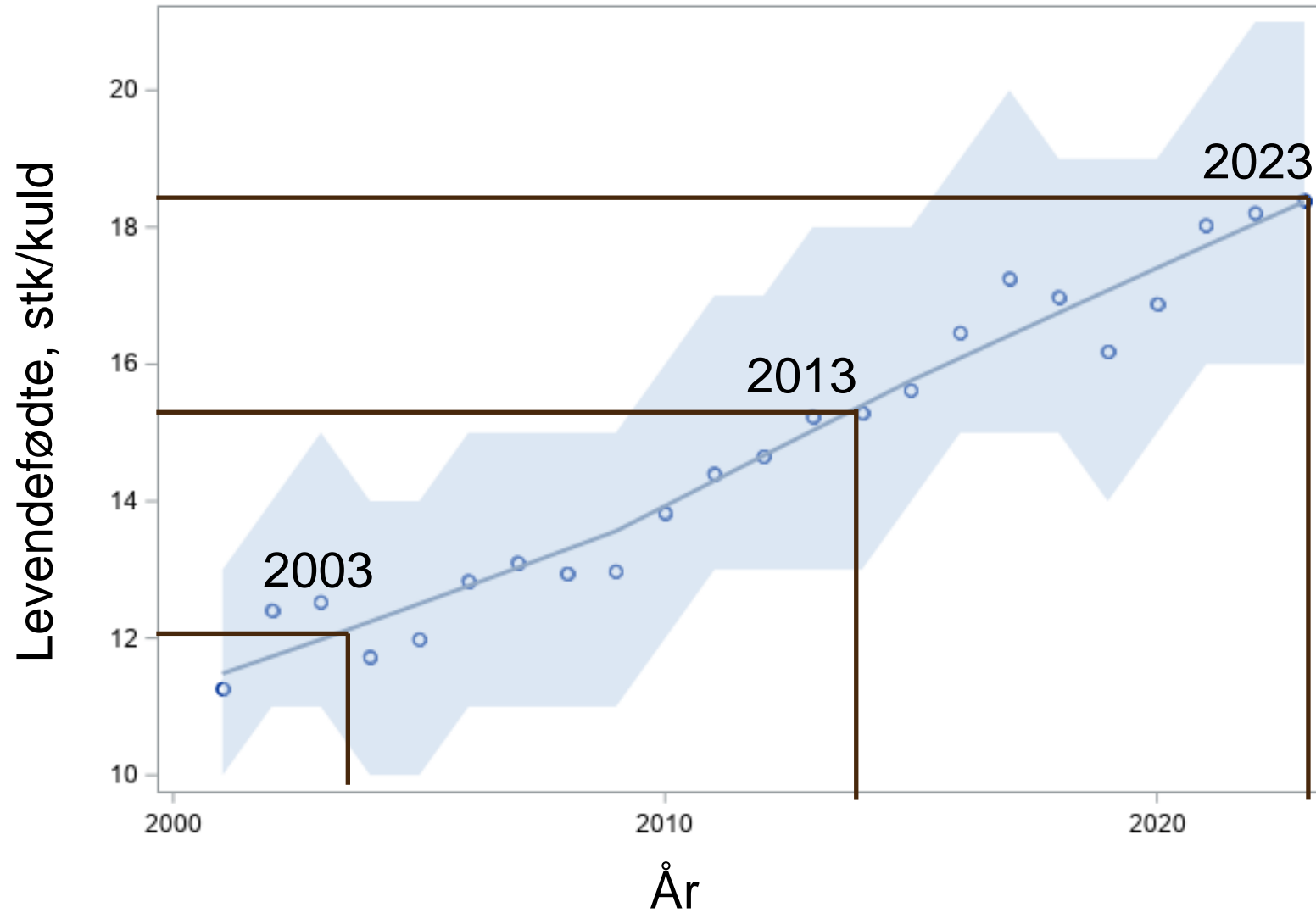
MEDDELELSE NR. 700

ET- OG TO-TRINS AMMESØER

Grise hos to-trins ammesøer havde bedre fravænningsvægt og lavere dødelighed, end grise hos et-trins ammesøer. Der var ikke negativ effekt på grisene, når en ammesø (mellemso) overtog 4-10 dage gamle grise, for at lave en to-trins ammesø.

Kuldstørrelser – Levendefødte

Hvorfor ikke gøre som vi plejer?

- Stigende kuldstørrelse
  - Hvis udjævner til samme kuldstørrelse som vi 'plejer'
    - To-trins-ammesøer
    - Et-trins-ammesøer
    - Ikke kun 'den bedste' til amme – men 'alle' søer
- Flytter mange → øget risiko for smittespredning
  - PRRS og andre – læring fra corona – indsæt en smittet i en flok.....
- Tidlig fravænning – er grisenes tarm er klar (moden) til fravænning?
  - Umoden tarm → øget risiko for diarre
  - Øget risiko for behov for behandling

Tyve år senere..... Overskydende grise per faring

Hvad gør vi så?

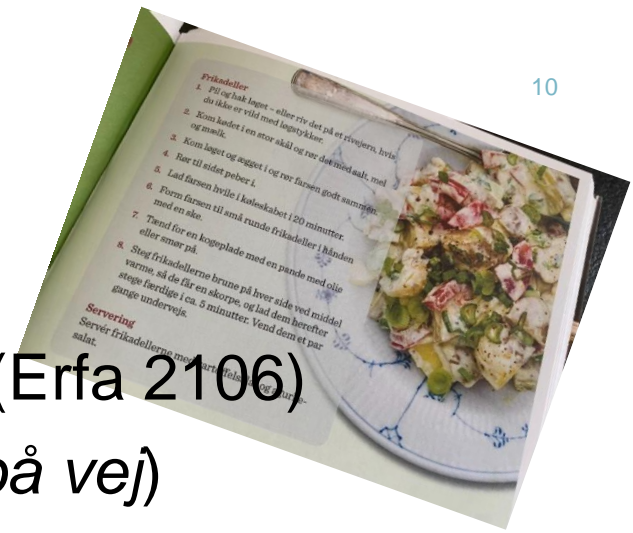
- Søer har 14-16 patter (Medd. 1117)
- Søer med 14 patter kan passe 15 grise (Medd. 1197)
- Nogle søer kan passe 18-20 grise – med supplerende mælk (Erfa 2106)
- Patter kan bruges igen i næste laktation (Medd. 1282 + *Medd på vej*)
- Supplerende mælk i stien

- De bruger ikke koppen.....

- Ikke så overraskende....
- Mælkepulver er dyrt..

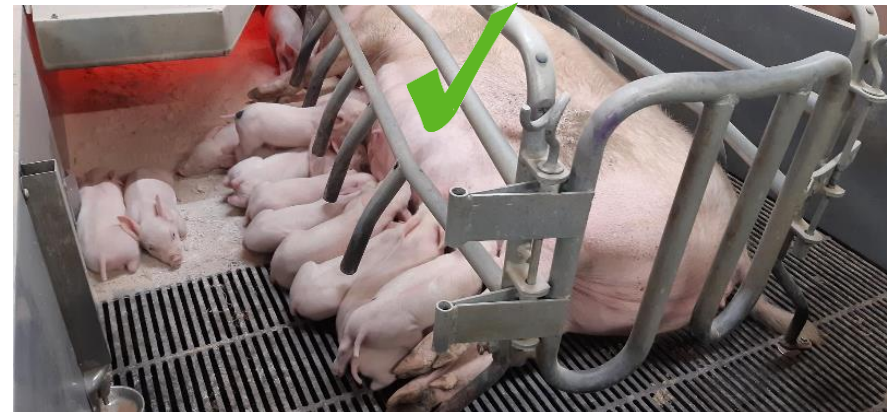
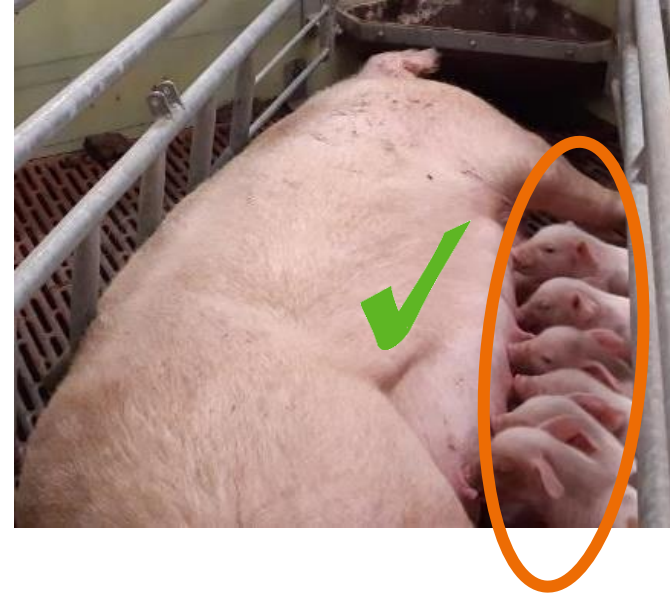
- Nytænke

- Plads ved yver
- Mælkespejl
- Mælkesutter

Plads til pattegrisene

- Dimensioner * antal
- Pattegrise dimensioner
  - Fødsel
  - En uge
  - Tre-fire uger

Kan en so passe flere grise end patter?

Uden supplerende mælk

- To grupper i forsøget:
  - 15 patter - kuldudjævnet til 15 grise
  - 14 patter - kuldudjævnet til 15 grise
- Antagelse
  - Ved fravænning mindst 1 gris mindre ved søer med 14 patter sammenlignet med søer med 15 patter

	15 patter	14 patter
Antal kuld, stk	73	73
Gns. kuldnummer	3,0	2,9
Levf., stk/kuld.	18,5	19,2
Dødfødte, stk/kuld	1,8	1,5
Totalfødte, stk/kuld	20,3	20,6

Setup for forsøg

- Uden supplerende mælk
- De største blev sat til ammesøer
- De mindste til 3.-4.kulds
- Vi var der om tirsdagen;
  - 15 grise i alle kuld tirsdag ved start
  - Vejet ud tre uger senere (tirsdag)
- En gris kunne flyttes væk

Resultater

Meddelelse
nr. 1197

	15 patter	14 patter	P-værdi
Antal grise D21 ¹ , stk./kuld	14,3	14,0	0,61
Kuldvægt D21 ¹ , kg	92,4	90,7	0,31

- 30+ % af søerne passede 15 grise
    - 30 % af søerne med 14 patter passede 15 grise
- Søer med 14 patter kan passe 15 grise

¹ Fast ugedag.

² Alle værdier er korrigerede middelværdier (LSMEANS).

Soens patter

Antagelse

- 90 % af de mælkekirtler, som ikke var funktionelle i ét kuld, ligeledes ville være "ikke funktionel" i det følgende kuld.

Konklusion

- Kun 1/3 af de ikke funktionelle kirtler, som også var "ikke -funktionelle" i det efterfølgende kuld
- Uanset om søerne passede 11, 12, 13 eller 14 grise på dag 21 i et kuld,
- så passede de i gennemsnit næsten lige mange grise på dag 21 i det følgende kuld.

Mærke mælk i mave

- Det er svært og svært at lære at gøre ensartet
- 1 dag gamle (228 grise)
  - $>1/3$ af 'tom mave' blev mærket 'fuld'
- 4 dage gamle (270 grise)
  - 40% af 'tom mave' blev mærket fuld
- Ti bedømmere med samme træning
  - 41-84% rigtige bedømmelser på tom mave

Fremtidig mulighed

TAK til:

Overgaard Gods

- Stald og grise mm

Emmy og Caroline

- KU - gennemførelse

Mogens Hinge, AU

- Design af patter

Take home

I dag

- Fødselsovervågning – øger overlevelsen
- Halm ved fødsel – giver varme
- Plads i boksen – sikrer, at grisene kan komme til yveret
- Se på jeres søer – udfordre dem – og så flytte væk ved de søer, som ikke kan passe flere grise
- Gode muligheder for, at søer kan passe +1 gris
- Gode muligheder for at patte fungerer igen i næste laktation

I morgen

- Råmælkskvalitet – brug mælk af god kvalitet til sidstfødte

På den længere bane

- Løse søer og større farestier
- Mælkesutter og kuvøser – til at reducere behov for ammesøer

